

**Kolding
Kommune**
en del af trekantområdet

Sammen designer vi livet

Naturens tilstand i Kolding Kommune

Naturkvaliteten i den beskyttede natur i Kolding Kommune
November 2022

Indholdsfortegnelse

- 4 Tilstandsvurdering for den beskyttede natur i Kolding Kommune
- 9 Status for den beskyttede natur i Kolding Kommune - naturværdi
- 12 Målsætning for den beskyttede natur i Kolding Kommune
- 14 Prioritering af indsatsen – sikring af de værdifulde levesteder i beskyttet natur

Forsidefoto:

Skærso og den omliggende Nørremose i den nordvestligste del af kommunen rummer store, sammenhængende beskyttede naturområder med god naturværdi.

Her er samtidig en høj forekomst af rødlistearter, og området er et kerneområde for biodiversiteten i kommunen.

Den fortsatte indsats for at sikre de værdifulde levesteder i dette område er derfor vigtig.

Tilstandsvurdering for den beskyttede natur i Kolding Kommune

Det er Kolding Kommunes overordnede mål at standse tabet af biodiversitet i kommunen og bevare og forbedre naturværdierne for vore efterkommere.

Kommunen vedtog i 2022 en Biodiversitetsstrategi, som er en overordnet strategi, der omfatter al natur og alle arter i kommunen – både den natur, der er beskyttet ved lov (som enge, moser, overdrev, heder, søer og en række vandløb) og andre naturområder som skovene og havet.

Herudover har kommunen en gældende Naturkvalitetsplan, som udstikker en række overordnede retningslinjer for administrationen af den beskyttede natur i kommunen samt prioriteringen af naturforvaltningsindsatsen for denne.

Naturkvalitetsplanen, som er vedtaget i 2013, foreskriver, at der skulle følges op med omfattende feltregistreringer af de beskyttede naturarealer i kommunen. Efterfølgende skulle foretages en tilstandsvurdering af alle områderne samt udarbejdes naturplaner med prioritering af indsatsen.

Feltregistreringen af de beskyttede naturarealer er nu gennemført, så alle arealerne med undtagelse af søer er besigtiget minimum én gang.

Tilstandsvurderingen er ligeledes gennemført, så naturværdien er vurderet for de enkelte, beskyttede naturarealer. Og endelig er der sat en målsætning for naturværdiens udvikling for hvert areal.

Resultaterne af arbejdet med registrering, værdisætning og målsætning af de beskyttede naturarealer præsenteres kort i denne statusrapport, som dækker hele kommunen. Desuden indeholder rapporten en kort opsamling af, hvordan kommunen ønsker at prioritere indsatsen med at sikre naturværdierne i den lysåbne, beskyttede natur. Principper og mål for denne prioritering er fastlagt i Naturkvalitetsplanen samt i kommunens Biodiversitetsstrategi.

Sammenhængen til kommunens biodiversitetsstrategi

Såvel Biodiversitetsstrategiens som Naturkvalitetsplanens målsætninger angiver, at de mest værdifulde levesteder i beskyttet natur skal sikres gennem dialog og frivillige plejeaftaler

Kolding Kommune har siden 2012 arbejdet på at gennemføre besigtigelser af alle de beskyttede naturarealer i kommunen, med undtagelse af søer.

Feltbesigtigelserne udgør datagrundlaget for administrationen samt grundlaget for den aktive forvaltningsindsats med sikring af naturværdierne ved frivillige aftaler om naturpleje

med lodsejerne. Herudover indeholder biodiversitetsstrategien et ekstra lag af prioritering, idet strategien identificerer en række større såkaldte kerneområder for biodiversitet, hvor biodiversiteten er særligt høj, og hvor indsatsen således skal prioriteres særligt.

Tilstandsvurderingen af de beskyttede naturområder, som i naturkvalitetsplanlægningen benævnes naturværdi, beregnes på baggrund af botaniske kriterier. I biodiversitetsstrategiens identificering af kerneområder for biodiversitet indgår, ud over planteregistreringer, også registreringer for øvrige rødlistearter, såsom svampe og insekter.

Et af biodiversitetsstrategiens konkrete mål er at færdiggøre og offentliggøre tilstandsvurderingen af de beskyttede naturarealer i kommunen jf. kommunens naturkvalitetsplan, så de mest værdifulde levesteder i den lysåbne natur lokaliseres. Dette arbejde offentliggøres hermed.

Et andet af biodiversitetsstrategiens konkrete mål er at sikre de mest værdifulde levesteder i terrestrisk, beskyttet natur ved at kontakte lodsejerne med henblik på at sikre hensigts-

mæssig pleje gennem dialog, frivillige aftaler og evt. økonomisk bidrag til for eksempel hegnssætning. Tilstandsvurderingen af den beskyttede natur i kommunen udgør et vigtigt grundlag for denne naturforvaltningsindsats.

Arbejdet fremadrettet

Kommuneplan

Arealer med beskyttet natur, som rummer den højeste naturværdi, dvs. arealer med naturværdi I og II i denne statusrapport, vil indgå i kommuneplanens udpegning af "særlig værdifuld natur" i den næste revision af kommuneplanen maet "Grønt Danmarkskort".

Feltregistrering og tilsyn

Naturkvalitetsplanen indeholder retningslinjer for kommunens tilsyn med den beskyttede natur, hvorefter tilsyn af de områder, som har den højeste naturkvalitet skal prioriteres og tilses regelmæssigt. Hvis der ved tilsyn konstateres uhensigtsmæssig eller manglende pleje, vil kommunen gennem dialog og økonomisk bidrag til for eksempel hegnssætning forsøge at få etableret den nødvendige pleje på arealet. Herudover er formålet med besigtigelserne at sikre et opdateret grundlag for administrationen af de beskyttede naturarealer.

Og endelig endelig tæller denne registrering også positivt med i Landbrugsstyrelsens såkaldte "High Nature Value"-indeks, som er bestemmende for, om der kan opnås tilskud til afgræsning af naturarealerne (se mere på <http://lbtst.dk/landbrug/natur-og-miljoe/hnv-kortet-high-nature-value/>)

Naturforvaltningsindsats

På budget 2023 og ud i årene er der afsat midler til, at forvaltningen målrettet kan arbejde med indsatser til implementering af biodiversitetsstrategiens mål vedrørende bl.a. vandløb, havmiljøet, skovene og de beskyttede naturområder.

Dette vil bl.a. omfatte kontakt til lodsejere med beskyttet natur af god naturværdi - i første omgang inden for kerneområderne for biodiversitet, hvor hovedparten af naturområderne med god naturværdi ligger.

Kommunens indsats med at sikre naturtilstanden på de enkelte naturarealer sker via frivilligt samarbejde med de private lodsejere, som ejer arealerne. Naturværdierne sikres og forbedres ved at pleje arealerne med rydning, afgræsning eller høslæt samt ved at udlægge mere natur i randområderne og få flere mindre naturarealer til at blive mere sammenhængende.

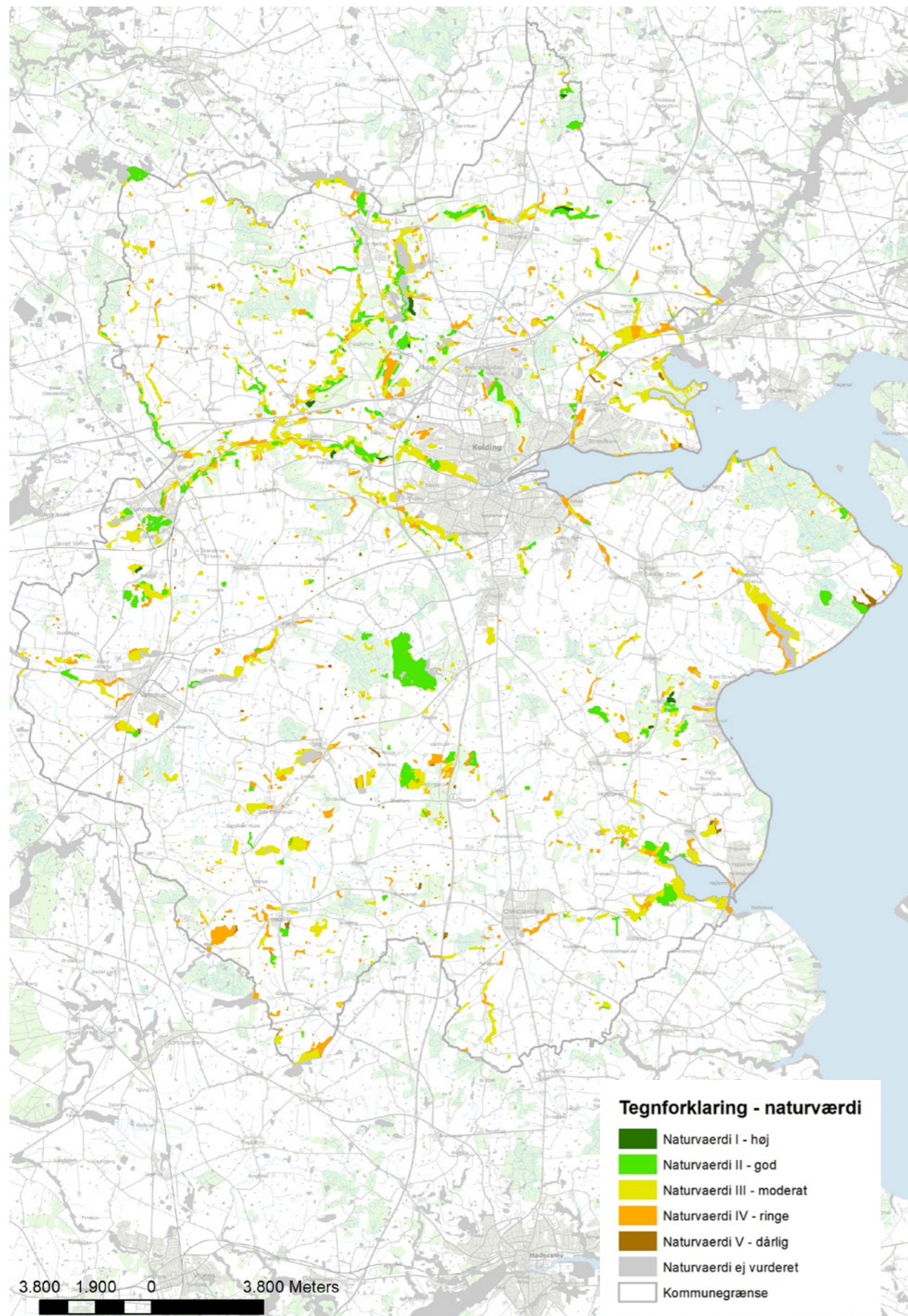
Naturnær afgræsning er af afgørende betydning for at bibeholde rigdommen af arter i den lys-åbne, beskyttede natur.

Foto nederst til venstre: Disse plettede gøgeurter vokser på et overdrev med høj naturværdi på Grønninghoved. De ville forsvinde, hvis overdrevet groede til i højt krat og skov.

Derfor er det vigtigt at arbejde med at facilitere naturplejen ved frivillige aftaler med de private lodsejere, som ejer arealerne samt hjælp til hegnssætning, kontakt til dyreholdere osv.

Foto side 11: Hjertergræs er indikator for god naturkvalitet på overdrev, hvor der er kalk i jorden

Status for den beskyttede natur i Kolding Kommune - naturværdi

I forbindelse med naturkvalitetsplanarbejdet er alle lokaliteter med beskyttet natur (med undtagelse af søer) blevet besigtiget. Arealerne er på baggrund af informationer om artsindhold og fysisk struktur værdisat efter en 5-trins skala (med kategorierne høj, god, moderat, ringe og dårlig naturværdi).

Naturværdien for arealerne er blevet beregnet på baggrund af de registrerede data for områderne. Værdisætningen er sket efter et system fastlagt nærmere af DCE, Nationalt Center for Miljø og Energi. I enkelte tilfælde er der suppleret med lokal viden om forekomst af truede arter på arealet - se nærmere beskrivelse heraf i naturkvalitetsplanens afsnit "Registrering og værdisætning af naturen" i Naturkvalitetsplanen fra 2013.

Der er foretaget registrering af de beskyttede naturtyper i skov, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, mens der ikke er foretaget systematisk registrering af den øvrige skovnatur.

Der er kun foretaget en værdisætning af en del af de beskyttede søer, hvilket skyldes, at kommunen ikke har prioriteret kortlægning af søer.

Værdifulde naturområder, beskyttet natur i kommunen

Generelt er der en tendens til, at de beskyttede naturområder, som har en høj naturværdi, enten har en størrelse i sig selv, som beskytter dem mod randpåvirkninger, eller er beliggende i større, samlede naturområder som for eksempel de store ådale og moseområder. De områder, hvor naturværdien er knap så høj, er ofte – men ikke altid – relativt isolerede og små naturområder.

I den nordlige del af kommunen samt vest for Kolding knytter de høje naturværdier i den natur, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, sig særligt til de store ådale: Kolding Ådal med tilløb samt Vester Nebel Ådal og Almind Ådal samt i højmosen Svanemose syd for Kolding og området omkring Skamling på Stenderup halvøen. En række områder med god naturværdi knytter sig ligeledes til Lunderskovs centrale moseområder i fortsættelse af Kolding Ådal samt til et større område med eng- og moser omkring Nagbøl. Herudover er der en høj koncentration af beskyttede naturområder med god naturværdi ved de sammenhængende naturområder omkring de store søer: Dons Søerne, Stallerup Sø og Skærsø. Og endelig ligger der et par spredte, men store områder med høj naturværdi i tilknytning til henholdsvis Viuf Skov og Marielund dal.

I den sydlige del af kommunen knytter de høje naturværdier i områderne med beskyttet natur sig særligt til de større, sammenhængende naturområder ved Svanemosen (og Fovslet skov), samt overdrevsområderne ved Skamlingsbanken og Grønninghoved, strandengene med rigkær ved Hejls Nor, moserne ved Tap-søre skov og de lysåbne naturområder ved Stenderup Søderskov.

I området omkring Skamlingsbanken og Grønninghoved findes flere overdrev med høj naturværdi – blandt andet dette, hvor kommunens eneste bestand af Guldblomme vokser

Skovgøgelilje vokser på overdrev af god naturkvalitet

FIGUR 1

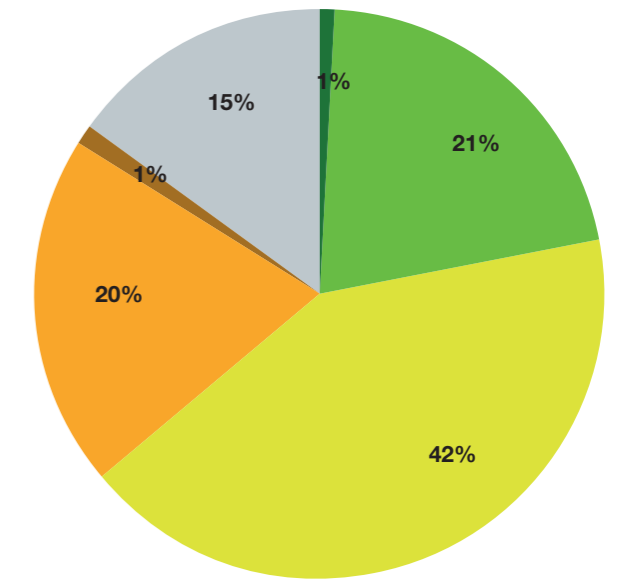
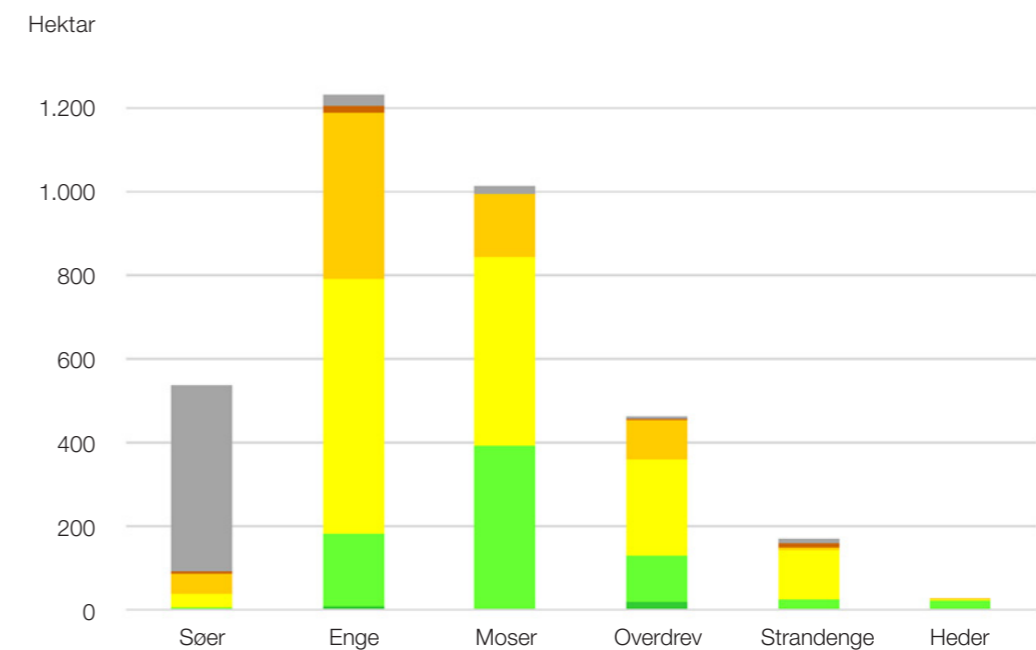
På figur 1 ses den procentvise fordeling af værdisætningen for det samlede areal med beskyttet natur i Kolding Kommune.

Som det fremgår, er kun 1% af kommunens beskyttede natur vurderet at være af højeste naturkvalitet. 20% er vurderet at være af god naturkvalitet.

Der er 21 % af den beskyttede natur, som er vurderet at være af enten ringe eller dårlig naturkvalitet. Og 42% er af moderat naturkvalitet. Naturværdien er ikke vurderet for 15% af arealet med beskyttet natur. Her er primært tale om søer, der ikke er blevet besigtiget jf. ovenstående.

FIGUR 2

På figur 2 ses den arealmæssige fordeling af værdisætningen for de enkelte naturtyper. De enkelte naturlokaliteters værdisætning fremgår af kort over naturkvalitet, som kan ses via link på kommunens hjemmeside <https://www.kolding.dk/borger/miljo-natur-og-klima/naturomrader-og-naturprojekter/naturkvalitetsplan/> samt på kortoversigten på modsatte side.

Figur 1. Naturværdi i procent af samlet areal med beskyttet natur i kommunen**Figur 2 Naturværdi fordelt på naturtyper**

Målsætning for den beskyttede natur i Kolding Kommune

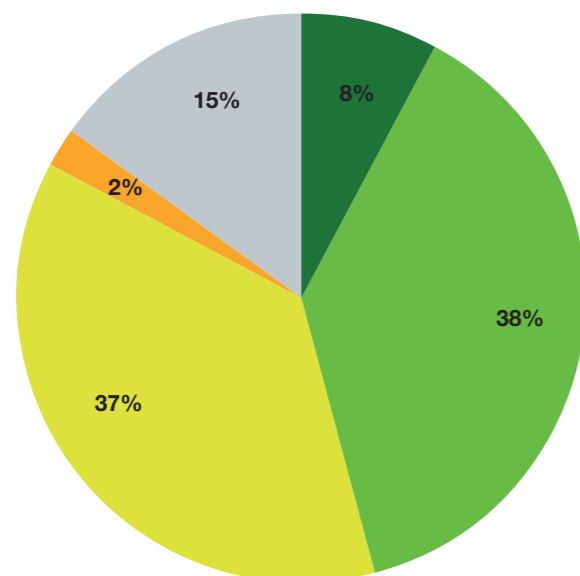
Alle værdisatte naturarealer er målsat. Principperne for målsætning af de enkelte arealer er fastlagt og uddybet i Naturkvalitetsplan 2012 for Kolding Kommune. Da der er et generelt mål om at forbedre naturen i kommunen, kan arealerne ikke målsættes lavere end den nuværende naturtilstand. Målsætningen vil normalt være højere end den nuværende værdi

for arealer, hvor man med en relativ beskedne indsats vil kunne forbedre naturværdien ved at gennemføre naturpleje eller naturgenopretning.

Arealernes målsætning har betydning for, hvordan kommunen prioriterer en aktiv naturplejeindsats på det enkelte areal. Målsætningen har desuden betydning for, hvordan der administreres i sagsbehandling. (Se Naturkvalitetsplanens administrative retningslinjer og mål for naturforvaltning i Kolding Kommune i Naturkvalitetsplan 2012.)

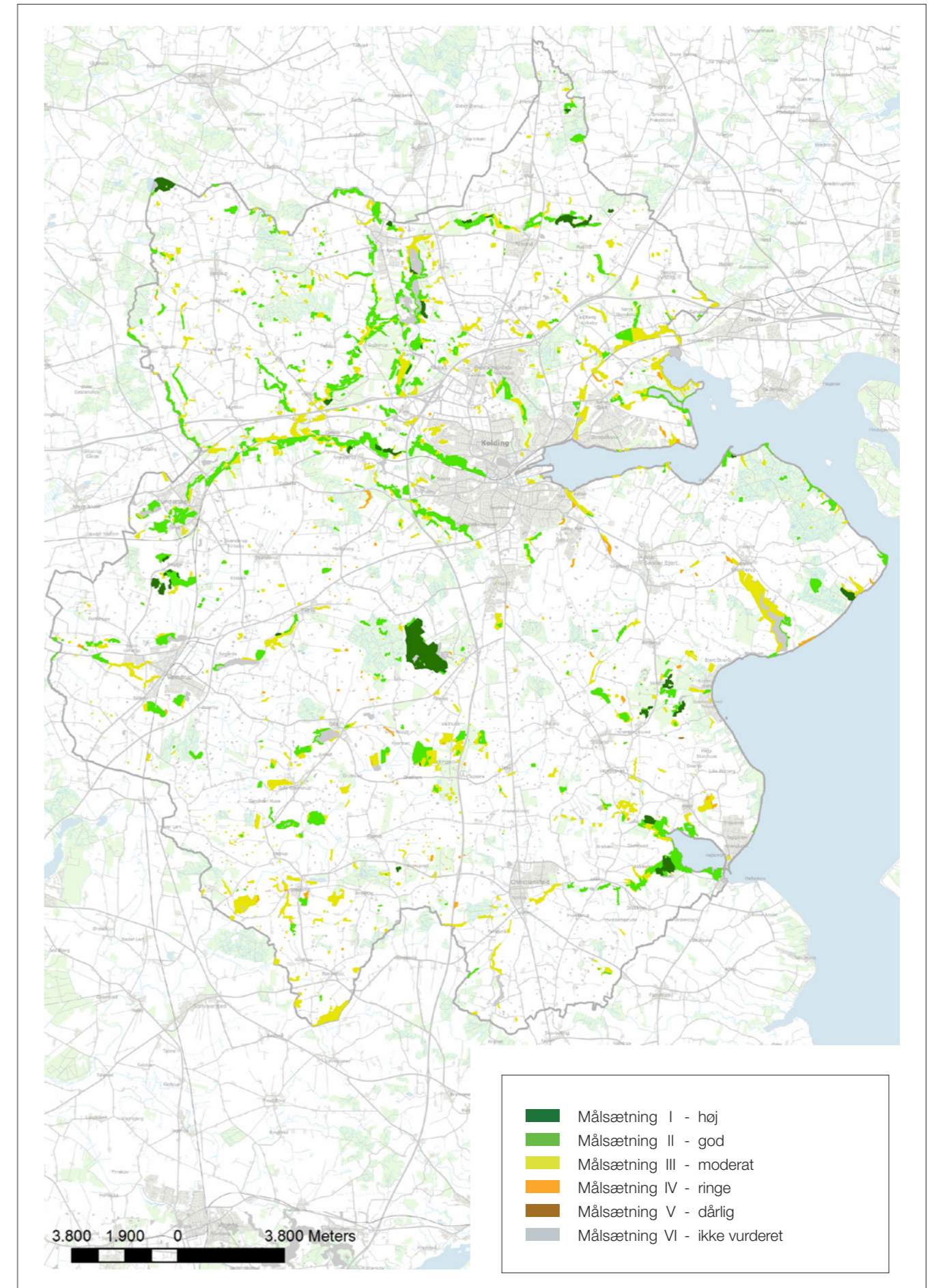

Figur 3. Målsætninger i procent af samlet areal med beskyttet natur i kommunen

Den procentmæssige fordeling af målsætningerne for den beskyttede natur i kommunen fremgår af figur 3 og kan desuden ses for de enkelte arealer via link på kommunens hjemmeside <https://www.kolding.dk/borger/miljo-natur-og-klima/naturromrader-og-naturprojekter/naturkvalitetsplan/> samt på kortoversigten på næste side.

- Målsætning I - høj
- Målsætning II - god
- Målsætning III - moderat
- Målsætning IV - ringe
- Målsætning V - dårlig
- Målsætning VI - ikke vurderet

Prioritering af indsatsen – sikring af de værdifulde levesteder i beskyttet natur

Målsætningen af de enkelte naturarealer danner grundlag for kommunens aktive forvaltningsindsats.

Det bærende princip for kommunens forvaltningsindsats er - som beskrevet i naturkvalitetsplanen samt i biodiversitetsstrategien - at sikre biodiversiteten dér, hvor den er. Det vil sige dér, hvor biodiversiteten er højest og naturværdierne dermed størst. Det er altså disse områder, som skal prioriteres højest i den aktive forvaltningsindsats.

Når den færdiggjorte tilstandsvurdering supplerer biodiversitetskortet fra biodiversitetsstrategien får vi et endnu tydeligere overblik over, hvor de høje naturværdier inden for kommunens beskyttede natur befinder sig. (Se kombineret kort på modstående side.)

Her ses, at de høje naturværdier i den beskyttede natur for en stor del er koncentreret i kerneområderne for biodiversitet. Opfattelsen af kerneområdet Kolding Ådal bør dog inkludere ådalsstrækket og moseområderne helt ud til Lunderskov, ligesom ådalen med tilløbet Åkær Å også bør have fokus. Derudover er der enkelte, større områder med høj naturværdi og flere rødlistearter ved Nagbøl samt ved Tapsøre skov og Stenderup Sønderskov, som også bør have prioritet som værdifulde levesteder.

Ifølge kommunens biodiversitetsstrategi skal indsatsen med at sikre de værdifulde levesteder starte i kerneområderne. Kommunen vil derfor i første omgang have fokus på disse.

Der vil her blive taget udgangspunkt i de naturområder, som har høj eller god naturværdi. Derudover kan områder med værdifulde levesteder også komme i fokus - for eksempel områder, som har moderat naturværdi, men er

målsat til god naturværdi på grund af forekomsten af rødlistearter.

På længere sigt er det frem mod 2030 et mål i biodiversitetsstrategien, at kommunen skal søge at sikre alle de værdifulde levesteder i beskyttet natur ved at tage kontakt til ejerne og søge at opnå frivillige aftaler med de private lodsejere herom.

Endelig er det ligeledes et mål i kommunens biodiversitetsstrategi at skabe mere sammenhængende og robuste naturområder inden for kerneområderne for biodiversitet, således at de sjældne og truede arter, som har deres levesteder her, får bedre muligheder for at opretholde deres bestande på sigt. Derfor kan det også samtidig være relevant at arbejde med aftaler om ekstensivering og udlægning af ny natur i tilstødning til de enkelte områder med høj naturkvalitet.

Forklaring til kort på side 13:

Biodiversitetskort med røde markeringer er baseret på dataudtræk pr. ultimo 2020 fra Danmarks Miljøportal, naturbasen.dk, svampeatlas.dk samt de kommunale floraregistreringer.

Fund af rødlistede arter er markeret med gennemsigtige, røde prikker (fugle undtaget). Jo kraftigere rød, des flere og des mere sjældne arter er der fundet. Kerneområder er markeret med røde ellipser.

Naturkvalitetskortet med grønne markeringer af naturværdi er baseret på kommunale flora-registreringer ultimo 2021.

